

פרשת שמות

משיחת כ"ד טבת ה'תשמ"א

השייכות בין אדמו"ר הזקן והרמב"ם מובנת ופשוטה מתוך כמה סיפורים וכמה עניינים. בנוסף לכך שכל אחד מהם היה נשיא בדורו, וכל אחד מהם היה פוסק בדורו, שלאורו הלכו בימיו ובזמנו. וגם עתה, אנו הולכים "בדרכיו אשר הורנו, ונלכה באורחותינו נצח סלה ועד", במשך כל הדורות הבאים לאחרי זה; דבר זה נכון הן לגבי הרמב"ם והן לגבי אדמו"ר הזקן.

ישנה גם שייכות מיוחדת ומודגשת. כאשר מזכירים את הרמב"ם, התגובה הראשונית של יהודי היא, מכיוון שיהודי קשור בתורה ומחפש בכל עניין איך זה משתקף בתורה. לכן כשמזכירים את הרמב"ם, לא מתעניינים לכל לראש בעסקנותו הציבורית, או התעסקותו בהפצת היהדות והעמדת הדת על תילה. למרות שהוא עשה מעשים נפלאים וחולל נצורות עד בלי קץ.

למרות זאת, כשפוגשים יהודי שהוא בן-תורה, ועל אחת כמה וכמה, בחור ישיבה שלמד תורה בהיותו קטן, ייתכן שהוא לא יודע את כל הפרטים הללו. אבל הוא יודע דבר אחד ברור: אודות הספרים שכתב הרמב"ם.

הרמב"ם כתב כמה וכמה ספרים: ישנם ספרים שמפורסמים לכל וידועים לכל, כמו הספר שנקרא "רמב"ם". כשאומרים "רמב"ם", מתכוונים לספר "משנה תורה" שחיבר הרמב"ם, הספר "יד החזקה". כששואלים מה הוא כתב על עבודת התפילה ועל השקפת עולם, בנוגע לעניינים של רגש שבלב, מזכירים את הספר "מורה הנבוכים".

וכאשר מזכירים את אדמו"ר הזקן, או כפי שהוא היה מכונה בפולין - "הרב", לכל לראש נזכרים בספריו: ה"שולחן ערוך" וה"תניא", אין צורך בביאור ופירוש על כך שה"שולחן ערוך" של אדמו"ר הזקן נכתב בהתאם לשיטה של "הלכות הלכות", כפי שנכתב ספר הרמב"ם. וספר התניא דומה לספר "מורה הנבוכים". וכפי שאדמו"ר הזקן עצמו מבאר בהקדמה לספר וב"איגרת המלקט" שבספר ניתנות עצות לאלה שנתונים בספיקות והם "נבוכים" וכולי. קשר נוסף:

ידועה ההתנגדות שהיתה כלפי הרמב"ם, באופן שהרדיפה נגדו היתה קשה יותר מכפי שהיה אצל אדמו"ר הזקן, כפי שיודעים מתוך האיגרות והתשובות של הרמב"ם ומהאיגרות והתשובות של בני דורו. עם זאת, לאחר שהתברר על מה החשדות וההתנגדות היו מבוססים, הרי, חס ושלום, "לא ירים איש את ידו ואת רגלו" לומר משהו נגד הרמב"ם!

אף על פי שראש תורת המוסר בדורו של הרמב"ם, או בדור שלאחריו - רבינו יונה - בהתחלה היה, כידוע, היחס שלו שלילי כלפי הרמב"ם. אבל לאחר שהוא בירר את העניין והוא לא נח עד שהוא בירר את העניין - משום שהוא לא היה יכול לנוח - הוא בירר זאת והגיע למסקנה האמיתית, והוא פרסם זאת, והוא הפך לאחד החסידים הכי נלהבים של הרמב"ם.

פרשת שמות

אותם אנשים שמלכתחילה, בשעתם, עקב עניינים שאין כאן המקום להאריך בזה, לא היו תמימי דעה עם הבעל שם טוב, ועל דרך זה - עם אדמו"ר הזקן בזמנו, הבהירו מיד שטעמם בצדס. ומכיוון שיש כלל בהלכה, שכאשר יש הלכה שהיא גזירה ואומרים אותה בצירוף סיבה, אזי ההלכה היא שכשבטלה הסיבה, בטלה גם אותה הלכה.

וקל וחומר במקרה זה, כאשר לאחר מכן התברר, כפי שידוע מתוך כמה סיפורים עוד מזמנו של אדמו"ר הזקן, שרבים מאותם מתנגדים עשו שלום עם אדמו"ר הזקן ושיטתו, למרות שמלכתחילה הם לא הסכימו לשיטתו.

והביאור בזה פשוט: מכיוון שהתנגדותם היתה מבוססת על סיבה ועל חשש, והתברר שאין לזה יסוד במציאות, הרי בדרך ממילא בטלה ההתנגדות.

ומכאן עלינו ללמוד הוראה למעשה: אין להתפעל מהתנגדות. שהרי לכאורה, זה לא מובן כיצד היה יכול להיות אדם כזה וכזה בזמנו של אדמו"ר הזקן, שאמר כך וכך. אבל אותו דבר אירע בזמנו של הרמב"ם! ואנחנו יודעים מה היה אחר כך בהמשך העניינים, ויודעים כיצד ההתנגדות נתהפכה מן הקצה אל הקצה, ועד שזה היה באופן של "יתרון האור" ו"יתרון החכמה", מתוך להט והתקשרות מיוחדת לכל העניינים של הרמב"ם.